

Jødernes flugt skal digitaliseres

Gribskov - 30. september 2018 kl. 16:57

Af Hanne Guldborg Mikkelsen

Kontakt redaktionen: sndk@sn.dk

I disse dage er det præcis 75 år siden, at en skrædder fra Frederiksberg med kone og fem børn forsvandt.

Socialtjenesten kunne - muligvis på foranledning af varmemesteren - den 12. oktober 1943 notere, at skrædderens lejlighed stod tom. Efterfølgende kunne myndighederne notere, at familien havde boet »mange nætter i skovene i Nordsjælland« og nu var ankommet til Sverige.

Bag de få faktuelle oplysninger gemmer sig en af menneskelige skæbner, som mange tusind danske jøder gennemlevede i forbindelse med oktober -43. Dengang de danske jøder blev gjort hjem- og fredløse.

Mange jøder, som skræddermesteren med de fem børn, kom fra Frederiksberg - og mange jøder fra Frederiksberg flygtede til Sverige ad ruter fra Gilleleje og Hornbæk.

Lone Mikkelsen, cand.scient. i informationsvidenskab og kulturformidling, har netop påbegyndt et projekt for Frederiksberg Stadsarkiv. Det går ud på at få digitaliseret så mange oplysninger om menneskene, som muligt - og på sigt få tilføjet kød og blod til de ofte tørre tal.

Samme projekt har været gennemført for København af holocaust-forskeren Sofie Lene Bak. Og resulterede i 2012 i bogen »Da Krigen var forbi - de danske jøders hjemkomst«.

Frederiksberg Stadsarkiv har et stort antal dokumenter, som har stået i en støvet kasse - det er disse arkivalier, Lone Mikkelsen er gået i gang med at læse og gøre digitale samt lægge i databaser.

- Så snart tingene i dag er digitaliserede, kan de bruges af forskerne - og andre som måtte være interesserede i historien. Vi er interesseret i at finde ud af, hvor mange der flygtede fra Frederiksberg, hvortil, hvad skete der, og hvilke af de navne, vi kan læse, figurer igen på deportationslisterne, som er udgivet i bogform, forklarer Lone Mikkelsen.

800 sider håndskrift

Lone Mikkelsen sidder med de originale lister og tilhørende sagsmapper, som hun har scannet. I listerne fra kommunen står bare nummer, navn, og som regel profession. I en sagsmappe kan man for nogle af sagerne finde oplysninger som, at kommunen er kontaktet af den og den, at en lejlighed står tom, at der er indbo i, der skal noteres eller flyttes, måske regninger, der skal betales?

- Der er ca 800 håndskrevne sider med skråskrift, blyant på gult papir. Det helt store arbejde ligger i at taste en liste og oplysningerne fra de mange sagsmapper ind. Vi er desværre ikke så langt teknologisk, at dansk skråskrift kan scannes. Det skal gøre manuelt, forklarer Lone Mikkelsen, der sidder bag tre skærme, når arbejdet med overførsel til databasen laves. På

bordet ligger i kontrast til teknologien en gammel gulnet Krak fra 1946 - den er en stor hjælp i forbindelse med navnene.

- Det er meget vigtigt, at navnet tastes korrekt, eller kan det ikke bruges videre. Og hvis det er meget vanskeligt at læse håndskriften, kan man måske finde navnet på adressen under Krak, forklarer hun.

- I første omgang vil vi gerne pille et par historier ud og grave dybt i sagsmapperne. Men det er ikke det hele. Vi vil også meget gerne i kontakt med lokale, der har kendskab til eller måske materiale på enkeltskæbner under flugten. Og det er her, Gilleleje kommer ind i billedet.

Lone Mikkelsen påpeger, at historien er i stadig forandring og at nyt materiale og kilder dukker op. Her henviser hun blandt andet til den artikel, Frederiksborg Amts Avis skrev i forsommeren - denne viste, hvordan en gruppe gymnasiedrengens interviews fra 1960'erne afslørede, at tyskerne i Gilleleje faktisk havde advaret de lokale fiskere mod stikkere og tilbudt dem en sikker flugtrute.

- Vi ved, at mange af borgerne flygtede nordpå til Hornbæk og Gilleleje - og vi er interesserede i at få så mange oplysninger som muligt, efter de forlader Frederiksberg. Der er mange beretninger, og vi vil gerne have så mange oplysninger ind i databasen som muligt

Lone Mikkelsen har gennem sin uddannelse - hun er netop færdig som cand.scient. - arbejdet meget med holocaust forskning. Hun har boet tyve år i Israel og selv og haft sin gang på YadVeShem museet i Jerusalem. Projektet med den nye database sker i samarbejde med Holocaustforsker Sofie Lene Bank, der er lektor ved Københavns Universitet.

Hvis man har beretninger, materiale af enhver art, kan man henvende sig til Lone Mikkelsen på Lone@lonemikkelsen.dk.

- Der kan være meget materiale, som ikke har været under lup, siger Lone Mikkelsen og understreger, at holocaustforskning er en fragmenteret forskning, der krydser landegrænser, sprog, alfabettyper - og altså kommunegrænser.

- Der er mange forskellige fagpersoner og enkeltpersoner, der sidder med hver deres lille brik af puslespillet - det er disse brikker, vi gerne vil have fat i så mange af som muligt, så billedet kan blive så fyldt ud som muligt.